

بررسی جرم شناختی جرائم ناشی از تخلفات رانندگی

مؤلف:

میثم رضوانیان

وبسایت:

مهدی یک عز

انتشارات قانون یار

۱۳۹۷

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۹
فصل اول.....	۱۳
کلیات و مفاهیم.....	۱۳
فصل دوم.....	۵۳
جرایم ناشی از تخلفات رانندگی.....	۵۳
فصل سوم.....	۸۱
پیشگیری از تخلفات.....	۸۱
فصل چهارم.....	۱۰۷
علل و عوامل تخلفات.....	۱۰۷
ضمیمه.....	۱۳۳
قوانین جدید و قدیم رسیدگی به تخلفات رانندگی و تعیین مجازات تخلفات رانندگی و آرا و نظریات مشورتی مرتبط.....	۱۳۳
منابع و مأخذ.....	۲۱۷

پیشگفتار

هدف اصلی این کتاب بررسی جرم شناختی جرائم ناشی از تخلفات رانندگی می باشد که مولف مسئله پیشگیری از تخلفات رانندگی را در قالب شش فصل مورد نقد و بررسی قرار داده است. در تالیف این اثر روش توصیفی - تحلیلی به کار گرفته شده است و همچنین این کتاب مبتنی بر روش کیفی می باشد. این اثر عمی از پنج فصل تشکیل شده که به شیوه کتابخانه ای اطلاعات جمع آوری شده اند و تحلیل براساس یافته های حاصل از مطالعات کتابخانه ای صورت گرفته است. در فصل اول کلیات شامل بیان مسئله، اهمیت و ضرورت، اهداف، سؤال ها، فرضیه ها، روش تحقیق و پیشینه پژوهش و مفاهیم و تعاریف متغیرهای مربوط به کتاب و موضوع آمده است. در فصل دوم ادبیات مربوط به جرایم ناشی از تخلفات رانندگی مطرح شد. در فصل سوم پیشگیری از تخلفات مورد بررسی واقع شده است. و در فصل چهارم علل و عوامل تخلفات توضیح داده شده و در نهایت به نتیجه گیری و پیشنهادات اختصاص یافت.

در پایان در فصل ضمیمه به بیان قوانین حدود رسیدگی به تخلفات رانندگی و تعیین مجازات تخلفات رانندگی پرداخته شد. نتایج پژوهش نشان داد آگاهی از قوانین جدید به عنوان یک عامل بازدارنده در میزان رعایت مقررات راهنمایی و رانندگی میتواند مؤثر واقع شود. هر چه خطر جرمه و مجازاتها بیشتر باشند، احتیاط میزان رعایت مقررات راهنمایی و رانندگی بیشتر میشود. بهترین شیوه برای پیشگیری از جرم، مجازاتهاست که سریع، قاطع و به نسبت شدید باشد (مانند: دریافت نمره منفی، آگاهی از قوانین جدید و خطر جرمه و مجازات به عنوان عوامل بازدارنده در میزان رعایت مقررات راهنمایی و رانندگی مؤثر باشند). عمر حقوق جزا به قدمت جامعه انسانی است و جرم پدیده ای است اجتماعی و انسانی که تصور آن در خلأ و یا در جامعه ای غیر انسانی مصداق ندارد و پس از تشکیل اجتماع، ارزش و ضدا ارزش هایی در آن شکل می گیرد که ضامن دوام و بقای آن اجتماع می باشند. جوامع انسانی از مفاهیم بزهکاری و مجازات و بطور کلی مفاهیم حقوق جزا برداشت های واحدی نداشته و هر جامعه ای به تناسب ذهنیت حاکم و درجه تمدنی خود و به تبع آن برداشت ویژه ای که از جرم داشته است به گونه ای خاص متناسب با جهان بینی و ادراکات

فلسفی خود با پدیده بزهکاری روبرو می شده است. یکی از جرایمی که قانونگذار ایران اقدام به جرم‌انگاری آن نموده، جرایم و تخلفات رانندگی می باشد. این جرایم از ماده ۷۱۴ تا ۷۲۵ و در فصل بیست و نهم کتاب پنجم قانون مجازات اسلامی مورد تصویب قرار گرفته است. از آنجایی که جرایم مذکور عملاً از جمله جرایمی هستند که آمار قابل توجهی از کل جرایم ارتكابی در ایران را تشکیل می‌دهند. پیشگیری از وقوع جرم به عنوان جدیدترین رویکرد جرم‌شناختی و مؤثرترین راه مبارزه با جرم، امروزه جایگاه بس ارزشمندی در سیاست‌های جنایی کشورها به خود اختصاص داده است. این جایگاه بلند در اثر ناکامی آموزه‌های کیفری و - بی‌دیدگاه‌های جرم‌شناختی، علت‌شناسی و سایر تئوری‌های جرم‌شناختی و شناخت ماهیت بزهکاری و عوامل مؤثر بر آن و در نتیجه کنترل بزهکاری بوده است. استفاده از وسایل نقلیه، به ویژه اتومبیل، به نوعی موجبات وحشت همگانی را برانگیخته است؛ زیرا یافته‌های جرم‌شناختی بزهکاری - تابعی از توسعه شهرها معرفی می‌کند و در کنار افزایش میزان بزهکاری، میزان جرائم بیره - سهم قابل توجهی را به خود اختصاص داده که در میان جرائم غیرعمدی، تصادفات رانندگی، منجر به فوت و صدمه جسمانی افراد زیادی شده است و این - ر - آمار، منعکس کننده تمام واقعیت مربوط به بزهکاری نیست. کشته شدن سالانه نزدیک به بیست هزار نفر و مصدوم شدن بیش از چند صد هزار نفر در کشور، در نتیجه تخلفات رانندگی، فاجعه‌ای است که با آن مواجه هستیم و چنین آماري ايجاب می‌کند که با وضع تدابیر خاص از یکسو و اقدامات مناسب دیگر به مقابله با آن برخیزیم. تعیین مجازات مناسب و فاعلیت اجرای آن، می‌تواند از عوامل بازدارنده در رابطه با ارتكاب تخلفات و جرائم رانندگی باشد. امروزه تخلف و جرائم در همه جوامع اعم از مدرن و غیر مدرن و حتی سنتی به صورت‌های گوناگون کاملاً روشن است و در تمامی ارکان یک جامعه ریشه دوانیده است. دنیای امروز به شدت نیازمند عزمی راسخ و تلاش همه جانبه و فراگیر برای کاهش فرصت‌ها و کم کردن انگیزه‌های مجرمانه در افراد است تا از این طریق شدت بزهکاری و جرم و تخلف در جامعه کاسته شود. موضوع پیشگیری از جرم و بزهکاری همواره یکی از موضوعات مهم در جوامع بوده است که از طریق اعمال سیاست‌های جنایی، سیاست‌های اجتماعی، سیاست‌های فرهنگی پیشگیرانه تحقق

می یابد (بیات و همکاران، ۱۳۸۷: ۱۸۱). در عصر کنونی با توسعه زندگی ماشینی تعداد افرادی که در اثر حوادث غیر عمدی جان خود را از دست می دهند بسیار بالا رفته و در این میان تلفات انسانی ناشی از تصادفات رانندگی گوی سبقت را ربوده است. آمار بالای تصادفات رانندگی و تلفات انسانی و همچنین هزینه های اقتصادی ناشی از آن بر منابع مالی کشور وضعیت بسیار نگران کننده ای دارد و در صورت ادامه روند فعلی در آینده به یک فاجعه ملی تبدیل خواهد شد. قانون نحوه رسیدگی به تخلفات و اخذ جرائم رانندگی مصوب ۱۳۵۳/۳/۳۰ با اصلاحات بعدی، لایحه قانون راجع به مجازات متخلفین از اجرای مقررات طرح جدید ترافیک (مرحله سوم) مصوب ۱۳۵۹/۳/۱۷ شورای انقلاب، قانون تشدید مجازات موتورسیکات سواران متخلف مصوب ۱۳۵۹/۳/۲۴، لایحه قانونی نحوه نقل و انتقال وسائل نقلیه موتوری مصوب ۱۳۵۹/۲/۲۸ شورای انقلاب، مواد (۳۲) و (۵۳) قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین مصوب ۱۳۷۳/۱۲/۲۸ با اصلاحات بعدی، قانون استفاده اجباری از کمربند ایمنی و کلاه ایمنی مصوب ۱۳۷۶/۱۱/۲۶، ماده (۱۸) قانون تنظیم بخشی از تور مالی دولت مصوب ۱۳۸۰/۱/۷ به استثنای بند (۵) با تصویب قانون رسیدگی به تخلفات رانندگی مصوب ۱۳۸۰/۱۲/۸ مجلس شورای اسلامی جمهوری اسلامی ایران و تائید ۱۳۸۹/۱۲/۲۴ شورای نگهبان لغو و در ۱۳۹۰/۱/۲۴ قانون مذکور از سوی ریاست محترم جمهور اسلامی ایران جهت اجرا به وزارت کشور و وزارت راه و ترابری ابلاغ و در روزنامه رسمی شماره ۶۱۰۸، تاریخ ۹۰/۱/۲۴ درج و مطابق ماده ۲ قانون مدنی ۱۵ روز پس از انتشار در سراسر کشور لازم الاجرا شده است. با نگاهی علمی و کاربردی در متن قانون مذکور محاسن و معایب و نواقص موجود است. پس از گذشت ۴۰ سال از تاریخ تصویب قانون نحوه رسیدگی به تخلفات و اخذ جرائم رانندگی (مصوب ۱۳۵۰/۳/۳۰) و با توجه به اهمیت موضوع توقع و انتظار بیشتری از قانونگذار وجود داشته تا با در نظر گرفتن جمیع جهات بالاخص معایب و نواقص قوانین مرتبط قبلی، قانونی را تصویب نماید تا حداقل در ۴۰ سال آینده نیاز به تجدیدنظر و یا لغو نداشته باشد.